

46. ԼՈՒՍԻԿԻ ՀԵՔԻԱԹԸ

Ժամանակով մե Խաճիկ կար, անունը՝ Լուսիկ: Շատ անքամ Խաճիկներն հաճիկվում ին Լուսիկենց տունը, թե՛ մանում, խոսում, ծծողում: Դե՛, ջահել են, հո՞ւր էլթան:

Մե անքամ էլ թե՛լը մանելու ժամանակ թե՛լը կղրվավ, թե՛լին հընգավ ցած: Մեկ ասավ՝ վա՛յ գլոխս: Հիշկացին տեսան, որ մարթ չըկար: Ախճիկները վախեցան, ամենքը մե յան փախան: Տանը մնաց մինակ Լուսիկը, հիրանց տնից հո՞ւր էլթա: Էլավ բալթեն բե-րեց, բռնեց ձեռը, կայնավ:

Հիշկում էր դռանն ու ակուշկին: Մեկ էլ տեսավ՝ ակուշկից մե-կը գլոխը կոխեց ներս: Լուսիկը բալթեն բերեց, հիչցուց գլխին, դե վախեցուկ Խաճկա ուժ, մեկ էլ լսաց՝ վա՛յ գլոխս, հինքն ուշաթափ-վավ, էլ ձեն չըլսաց: Էտ ժամանակ ակուշկի է՛ն յանը՝ Փայտոնի մոտ, կայնուկ ին իրեք մարթ: Ոտներից քաշին քցին Փայտոնը էտ գլոխը ճղած մարթին, տարան:

Տնացիքը էկան տեսան Լուսիկը գետնին փռվուկ: Ջուր լցին վրեն, ուշկի բերին, ակուշկի արունը սրփին, Լուսիկը կամանց-կա-մանց լավացավ: Չնայած Լուսիկը լավացավ, հըմա Խաճ սրտի մեջն էր:

—Անպատճառ մե օր կըգան հիրանց վրեժն առնելու, Խաճիկ-նե՛ր, ես վախենում եմ,—ասում էր Լուսիկը:

Խընգը տարի ետո Լուսիկը հելավ եքա Խաճիկ, էկան նշանին, մե չափաթ ետո էլ էկան տանելու:

Խառնիս արին, Լուսիկին տարան:

Կիսուրը Լուսիկի հանգը չոռվա դրեց: Լուսիկը հիշկաց չոռվին, տեսավ մեջը մե խատ եղունք: Էլի հիշկաց, տեսավ մարթի անգամ: Սիրտը դող հընգավ, հըմա նշանց չըտվեց:

Կիսուրը տեսավ, որ խառսը խաց չի ուտում, ասավ.—Լուսի՛կ, բալա՛ ջան, խա՛ց կեր, լավ չոռվա յա:

—Ձէ՛, մայրի՛կ ջան, չեմ ուտում, իշտահ չունեմ, խիվանդ եմ, հերեկ էլ չեմ քնե, պաղորաստութուն ինք տենում, գլոխս չատ ցա-վում ա, մե տեղ հըլներ մեշու պարկի, լավ կըհըլներ:

Կիսուրը Լուսիկին տարավ մարթի սենյակը, պարկավ, հրճա քունը չի տանում, մտածում ա, թե էս մարթակերների մըջից ոնց փախնի ազատովի: Մարթը ներս մտավ: Գլխը բաց էր, էկավ պարկավ Լուսիկի կողը, հետեն արավ Լուսիկին: Լուսիկը սուտ քուն էր տվել, հիշկաց տեսավ, որ գլխին իսպա կա, տեսավ, ի՞նչ, հիրա թեչու ու բալթի տեղերը: Հավելի դողաց. «Ուրեմն ըստոնք բերեր են, որ ընձի սպանեն, միսս ուտեն, հիրանց վրեժն էլ լուծեն»,—մտածեց Լուսիկը:

Մեչու պարկելուց ետո հելավ, մորն ասավ, որ ճաշ բերա, մերը բերեց:

—Էլի խին մսից ա, թաղա միս չըկա՞:

—Ձէ՛, տղա՛ ջան, թաղա միսը հէքուց կըհըլնի, լավ էրնջի թաղա միս, գիշերը կըմորթենք, հառավոտը կէփեմ, կուտես, կէթաս գործիտ, հիմի ըտրանով յոլա գնա:

Լուսիկը չէր քնե, բոլորը լաց: Էրինջը հինքն ա, գիշերը կըմորթեն, հառավոտը կէփեն:

—Էս հո՞ւր հընգա, Տե՛ր Աստված, ես քեզի ի՞նչ ի արե, որ պըստկուց քցեր ես ախ ու սարսափի մեչ, բերեր ես մարթակերների տունը, մարթի միս են դրե հառեչս,—մտածում էր Լուսիկը ու սրսփում:

Մեկ էլ լսաց մարթի խոսկերը.—Մայրի՛կ, Լուսիկին էս ճաշից ուտեցրի՞ր, ի՞նչ ասավ, որ կերավ, չասա՞՛վ՝ խամով ա:

—Ձէ՛, ճաշը չըկերավ, ասավ հերեկ սաղ գիշերը պաղըրաստութուն են տեսե, չի քնե, հիմի գլխը ցավում ա, ըտու խըմար գնաց քնավ:

—Ուամով էրինջ ա, չէ՞, մայրի՛կ:

—Ուամովը խամով կըհըլնի, հըմա քո գլխին բալթով տվող մատներից էնենց խաշ անեմ, որ ուտելով չըկշտանաս, խամը բերանտ մնա,—ասավ մերը:

Լուսիկը վախից դողում ա: Ի՞նչ անա, փախնի՝ կըբռնեն, ժամանակը քիչ ա, մե բան բղի մտածել, թե չէ ազատում չըկա:

Եփ մարթը խաց կերավ, մերն ասավ.—Հելի քնի՛, գիշերվա կեսին յա լուսուղեմ գործտ կանես, որ միսը տաք-տաք վերցենք ու քցենք դազանը:

Մարթը էկավ, թուրը կախեց, տեսավ՝ Լուսիկը քնուկ ա, հինքը պարկավ կողին, մտածեց հէքուցվա անելիքի մասին: Պարկավ ու մե քանի բոպե ետո խոռը քնավ, սկսեց խոխոալ: Հիշկաց թրին, հելավ, թուրը վերցուց քաշեց, տեսավ՝ արնոտ ա. «Տենաս՝ որ անբախտն ա հընգե ձեռը»,—մտածեց Լուսիկը: Մտկի մեչն ասավ. «Հէ՛, թո՛ւր, ինչքան անմեղ արուն ես թափե, էս մե անքամ էլ մեղավոր արուն թափա՛»: Աստված կանչեց ու թուրը բերեց, դուզը

մարթի վզին: Գլոխը կզրեց: Մարթի շորերը խաքավ, ձին քաշեց դուռ, թուրը կապեց, խեճավ ու քշեց:

Հուր ա էթում, հինքն էլ չի հիմանում: Քշում ա ու քշում, որ հետևից խասնող չըհըլնի: Թո հսի էթա:

Մարթակերի մերը տեսավ, որ լուսը բացվում ա, հըլա տղեն քնուկ ա, Լուսիկի մորթելու ժամանակն հընցնում ա, հինքը ճաշ բղի էփա: Տղի գլոխը Լուսիկը դրեր էր տեղը, յորդանով ծասկե:

Մերն էկավ տղին բրթեց, որ վեր կենա, խետն էլ ասավ.—Ջահե սիրուն ախճիկ ես բերը, էրևում ա խետը շատ ես խաղացե, հուշ ես քնե, հելի՛ վեր, բոլ ա քնես, գործից հուշնում ես:

Գնաց: Սպասեց մե քանի հրուպե, տղեն չի հըլնում:

—Շան տղեն չըհըլնի՞ միտքը փոխեր ա, չի ուզում մորթա,—ասավ ծառային,—ես հիմի նշանց կըտամ, մե գիշեր խետը քնելու խըմար ուզում ա, որ թողի հիրան արունը թափողի վրեն լո՞ւս բացվի:

Ջղայնացած ու կատաղած էկավ:

—Բոլ ա մոփես, հելի՛, էլ ախճիկ չե՞ս տեսե, էս մեկն ա՞:

Տեսավ՝ ձեն չըկա: Յորդանը վերցուց, ի՞նչ տենա, որ լավ հըլնի: Տղեն մորթուկ, ախճիկը չըկա: Վայ արավ, թողեց չոքերը, տփեց գլոխը: Ծառան էկավ տեսավ, ձեն ձենի տվին, դռացին:

Էլի դառնանք Լուսիկի յանը, տենանք՝ ինչ էկավ: Մարթակերների տանից դուռ գալուց ետո Լուսիկը հիրանց տան յանը չըգնաց: Հընչի՞: Առաչինը, որ մարթակերները կէթան հիրանց տունը, հիմանան՝ տուն էկեր ա, թե չէ: Հինքը մեկի ա սպանե, էլի կան: Ուռնիսին շատ մարթ կար, կարող ա բոլորը մարթակերներ են: Մեկ էլ մտածում էր. «Հո՞ւր էթամ, խորթ մերս իմ մասին մտածող չի, էլի կըտա մարթակերների ձեռը: Լավն էն ա, գլոխ-արև վերցեմ էթամ, ինչ ուզում ա հըլնի»: Զինը տակը, թուրը վրեն, որ մարթակերին սպանեց, չվախեցավ, էլ վիրնի՞ց վախենա:

Գնաց, գնաց, տեսավ՝ հառեչը քաղաք ա: Բանցրցավ սարի գլոխը, հիշկաց, տեսավ՝ մեծ քաղաք ա: Մտածեց, որ էտ ձիով որ էթա քաղաքը, ձինն էլ, շորերն էլ ճանչնող կըհըլնի, հարգավոր ա ձին բաց թողել, հուր էթում ա, էթա, շորերն էլ փոխել: Ձեռը տարավ պենջակի ջերը, տեսավ՝ լինքը փող ա, ձեռը տարավ շալվարի ջերը, տեսավ էրկու քիսիկ ոսկի:

Գնաց մտավ էտ քաղաքը, հառաչին պատահած դուքնից հիրա չափով կաստում, բլուզ, ոտնաման առավ մտավ մե պառվի տուն, շորերը փոխեց, հիրա վրավի մարթակերի շորերը քցեց կրակը:

Պառավն էկավ որ կրակից խանա, չըթողեց, ասավ.—Մայրի՛կ, իմ շորերը թո հուրիշ մարթ չըխաքնի:

Վախենում էր, գուցե, չորերը ճանչնան ու սկսեն ման գալ, քթնեն, հրնգերները կրսպանեն: Հո՞ւր էթա: Հարգավոր ա էնենց տեղ էթա, որ հիրանը քթնող չըհըլնի: Էտ տեսակ տեղ թաքավորի բաղն ա. «Էթամ տենամ, բաղվանչու տեղ չըկա»: Գնաց, խառցրեց, ասին, որ բաղվանչուն օքնական ա պետք: Լստրան բռնեցին բաղվանչու ձեռին աշխատող: Բաղի մեջն էլ մե տեղ տվին, որ արբի: Հիրա վիճակից դժգոհ չէր: Մարթակերի փողից շատ փող էր մնացե, էս տեղից էլ ոռճիկ էր ստանում: Լավ էր, գործն էլ քիչ: Հիրա պարտականութունն էր ուշադրութուն դարցնա, որ գողութուն, բան չըլնի: Պահակի նման բան էր: Պահակները դռան մոտ ին կայնում, դսի յանից պատերի տակ, հըմա հինքը բաղի մեջն էր, ծառների խովին:

Մե օր շատ չոք էր: Բաղվանչին հուրիչ տեղ գնաց ու ասավ, որ զգուշ մնա, հինքը հիրկուն կըգա: Ծոքը որ զոռեց, էս ախճիկը չորերը խանեց մտավ հավուզը, լողացավ, գլխարկը խանեց, մագերը վաց, սանդրեց, դուս էկավ: Մե ժամից հավել լողացել էր:

Դու մի ասա, էս ախճկա լողանալու ժամանակ թաքավորի տղեն մտեր էր բաղը, ծառի հետևից թամաշա էր անում էս ախճկա լողանալուն: Տեսավ, որ չորերը խաքավ, դարցավ մե ջահել տղա: «Լավ էր»,—մտածեց թաքավորի տղեն, էլ ախճկա աչկին չէրեաց, գոխտուկ գնաց, բաղից դուս էկավ: Գնաց պալատը, մտածում ա՝ ի՞նչ անա: «Թե հայդենմ, որ տեսեր եմ՝ հինքն ախճիկ ա, ըտըրանից ի՞նչ օքուդ, լավ չի՞ հըլնի, որ վերցում ընձի թիկնապահ, սաղ օրը հիրար խետ կըհըլեննք, էն ժամանակ էլ մե բան կըմտածեմ: Թե՞ Էթամ խորս ու մորս ասեմ, որ մեր բաղվանչու օքնական ախճիկ ա, ուզեք ընձի»: Էլի շատ պլաններ քաշեց, հըմա վերջնական որոշում չըխանեց: Հիրկունը պարկավ քնելու, քունը չէր տանում: Սաղ քչերը չուռ էկավ էս կողին, էն կողին, լուսուդեմ աչկը մեչու կպցուց: Հառավոտը զարթնավ, էկավ բաղը:

Բաղվանչին գլոխ տվեց, ասավ.—Թաքավորի՛ տղա, ամեն բան կարքին-սարքին ա:

—Բա էս տղեն ո՞վ ա, բաղվանչի՛ ուստա,—խառցրեց թաքավորի տղեն՝ նշանց տալով երիտասարթին:

—Մուրա՞ղը, իմ օքնականն ա, թաքավորի՛ տղա, մե ամիս ա ըստեղ ա, լավ աչայնի, դոչաղ տղա յա: Ծատ էլ խելոք ա, շատ չի խոսում, հըմա շատ ա կարթում, մոտը մե քանի պատմության գիրք կա: «Պղնձե քաղաքի պատմութունը» կարթաց, ինչ լավ պատմութուն ա:

—Անունդ Մուրա՞ղ ա:

—Հրամանքտ, թաքավորի՛ տղա:

—Ռոճիկտ ամսական իշքան ա, Մուրա'դ:

—Ամիսը հարիր մանեթ ա, թաքավորի' տղա:

—Ըսկ ռոճիկ ստացե՞ր ես:

—Խա', մե անքամ ստացեր եմ, թաքավորի' տղա:

—Ձե՞ս ծախսել:

—Ըստեղ համարյա թե ծախս չըկա, թաքավորի' տղա, խացն ու մնացած ուտելիքը պալատից հղրկում են, միրքն է, դու տենում ես, որ լինքն ա, բաղից էլ դուս չեմ գալում:

—Քու աշխատանքից գո՞հ ես:

—Գոհ չըլինեմ, ի՞նչ անեմ, թաքավորի' տղա, չատ գոհ եմ:

—Ձէ', Մուրա'դ, ո՞նց գոհ մնալ, ճիշտ ա, բաղի մեջ ես, բայց բանտարկյալի նման ես, դուս չես գալում: Արի քեզի դարցնեմ ընձի թիկնապահ, խետս ազատ ման կըզաս, ուզածտ տեղը կէթաս, ուզես մեկ էլ... —կայնավ, ասա՞, թե՞ չասա:

—Մեկ էլ ի՞նչ, թաքավորի' տղա:

—Մեկ էլ ուզածտ ջահել ախճկա խետ ման կըզաս:

—Ես հըլա 16-17 տարեկան եմ, թաքավորի' տղա, ախճիկն ինչի՞ս ա պետք, հըլա պստիկ եմ:

—Ծնողներ ունե՞ս, Մուրա'դ:

—Ձունեմ, թաքավորի' տղա, մեռեր են:

—Ի՞նչ ես ասում, չե՞ս ուզում դառնա ընձի թիկնապահ:

—Քո կամքն ա, թաքավորի' տղա, հըմա բաղի մեջ էլ վատ չի, ազատ ման եմ գալում, դսի պահակներին եմ ստուգում, էտ ա իմ գործը:

—Օրտ ուրախ չի անցնի, որ թիկնապահ դառնաս, քեֆերի կըմասնակցես, աշխարք կըտենաս:

—Քո կամքն ա, թաքավորի' տղա:

Թաքավորի տղեն գնաց: Լուսիկը մտքի մեջ հընգավ: «Վայ թե հիմանան՝ ախճիկ եմ, լավ չի հըլնի, ամոթ ա, չէթամ էլ՝ չի հըլնի, թաքավորի տղին ո՞նց դեմ գնամ: Մեկ էլ՝ թաքավորի տղեն իշքան լավն ա, ամենն օր կըտենամ: Ճիշտ ա, թաքավորի տղի լայեղին չեմ, հըմա ամենն օր կըտենամ, դուրս էկավ»:

Էս տեսակ բաների մասին էր մտածում, մյուս օրը էկան կանչին թաքավորի տղի մոտ:

Թաքավորի տղեն ասավ. —Մուրա'դ, էս իմ սենյակն ա, էս սենյակն էլ կըտամ քեզի, թիկնապահ ես ունեմ, եփ թու ցանգանաս իմ խետ գալ, ես թիկնապահին չեմ տանի, ես ու դու կէթանք: Մե խոսքով, ամեն բան քո ցանգութունով, քո հոժարութունով կանենք: Ի՞նչ ես ասում, համաձայն ես, թե՞ չէ:

—Համաձայն եմ, թաքավորի' տղա:

—Դե որ համաձայն ես, մա'ց, գնա պարկի' հանգստացի', սաղ օրը արևի տակ վառվեր ես:

Լուսիկն իրավունք առավ, գնաց բաղը, հստեղ էր թողել, մե քանի մանդր-մունդր բան, վերցուց, բաղվանչուց էլ չնորակալ հե-լավ գնաց:

Թաքավորի տղեն Մուրադին խոսացնում էր, աման էր լվալ տալում, ճաչ էր էփել տալում ու աչկի տակով հիշկում էր Մուրադի բոլոր չարժուձևերին, որ հաստատ համոզվի, որ Մուրադն ավճիկ ա: Թաքավորի տղեն համոզվել էր, որ Մուրադն ավճիկ ա, հըմա էլի էր ստուգում:

Մե անքամ ըստոնց հառեչով մե մարալ հընցավ:

Թաքավորի տղեն Մուրադին ասավ.—Մուրա'դ, քո նետն ու աղեղը պաղրաստ ա, սպանա' Մարալին:

—Ձէ', թաքավորի' տղա, չեմ սպանի, մեխկ ա, ձաք կունենա, մեկ էլ էտքան գեղեցիկ մարալի վրա ո'նց ձեռք կըգնա, որ մարթ մե չիչ խորովածի խըմար սպանա, էտի անխըխճուլթուն ա: Մար-թիք չատ անխիխճ են, թաքավորի' տղա:

Հենց էտ հրոպեին էրկու գել հընգան մարալի հետևից: Մու-րադն էլ՝ ըստոնց հետևից: Էրկու գելին էլ սպանեց, ետ էկավ ու-րախ ու խպարտ:

—Գելերը ձաք չունի'ն, Մուրա'դ, խառցրի'ր:

—Ըստոնց ձաքերին էլ ա պետք է սպանել, ըստնք գազան են: Ըստոնք են, որ մարալների օրը սեացրել են, ըստնք մարթակերից էլ վատ են:

—Ի'նչ մարթակեր, Մուրա'դ:

—Մարթակերներ էլ կան, թաքավորի' տղա:

—Բա ո'ւր են, որ ես չեմ տես:

—Մե օր կըտենաս, թաքավորի' տղա, քո երգրում էլ կա:

—Մեր երգրում մարթակե'ր, ի'նչ ես ասում:

—Կա', թաքավորի' տղա, կա', ես տեսել եմ:

—Մուրա'դ, մարթակերների տեղը չե'ս ասի:

—Կասեմ, թո ժամանակը գա:

—Մուրա'դ, հիմի քեզի մե հուրիչ բան խառցում: Դու ընձի սի-րո'ւմ ես, թե' չէ:

Մուրադը մե քիչ կարմրավ, ետո ասավ.—Թաքավորի' տղա, որ դու ընձի վատահել ես քեզի թիկնապահ, նշանակում ա պտի սիրեմ ու պաշտպանեմ:

—Հիմի էլ մե հուրիչ հարց, Մուրա'դ, անունտ ի'նչ ա:

Մուրադը կայնավ, հիշկաց թաքավորի տղի աչկերին, սկսեց կամանց-կամանց դողալ: Թաքավորի տղեն տեսավ, որ Մուրադը

դողում ա, սիրտը թռթռում ա: էտ ժամանակ Հիրանք նստուկ ին ծառի տակը, թաքավորի տղեն մոտցավ, գրկեց, սկսեց պաչել: Մուրադը դողում ա, չի կանում խոսա, չի կանում հըլնի վեր, մացեր ա նստուկ, ետո էլ թուլցավ, հընգավ: Թաքավորի տղեն ասավ, որ հինքը նկատեր ա, որ Մուրադն ախճիկ ա, շատ դուրն էկավ, ըտու խըմար էլ արավ թիկնապահ:

—Դե անունտ ասա՛, ի՛մ սիրելի Մուրադ:

—Լու...սիկ:

—Իմ լուսատու արև, Լուսի՛կ, հէսօրվանից դու իմն ես, ես՝ քոնը: Քեզանից բացի՛ ես ոչ մեկի չեմ ուզի: Հիմի Լուսիկն էլ փաթթվավ թաքավորի տղին, մացին պարկուկ ու քնան: Զարթնան հիրկվա յան: Լուսիկն ամանչում ա՝ թաքավորի տղի հերեսին չի կանում հիշկա:

Որոչեցին Հիրար սիրելու գաղտնիքը մե ժամանակ պախել, Մուրադն էլի Մուրադ կըմնա: Ըտուց ետո թաքավորի տղեն Մուրադի խետ ամեն օր յա մեչեն էր էթում, յա մե էնենց տեղ, որ Հիրանցը տնող չըհըլնի, յա նստում ին նարդու ու չախմատ խաղում:

Մեկէլ թիկնապահը նախանձում էր, որ թաքավորի տղեն սաղ օրը Մուրադի խետ ա հըլնում:

Մե օր ասավ.—Թաքավորի՛ տղա, մենք էսքան տարի Հիրար խետ ենք հելե, հըմա Մուրադին հավելի ես սիրում, հերեկվան էկած մե մատ լակոտ ա, դու ո՞նց ես ըտրան էտքան փայփայում, նստում խետը սաղ օրը խաղում, ընձի էլ մարթատեղ չես դնում:

—էսօրվանից ազատ ես, գնա վարձտ ստացի՛:

Թիկնապահը ձեն չարավ, գնաց:

Մե օր թաքավորի տղեն ասավ.—Մուրա՛դ, իմ պատմութունն էն ա, որ թաքավորի տղա եմ, քեֆիս ման եմ գալում, իչքան ուզում եմ, ծախսում եմ, դու քո պատմութունն արա՛, ես հիմանամ:

Լուսիկը պատմեց ոնց որ կար, մինչև թաքավորի տղի թիկնապահ դառնալը:

—Հիմի էտ մարթակերները կա՞ն, Մուրա՛դ:

—Կան, տեղներն էլ գիդամ, թաքավորի՛ տղա:

—Ես հիմի քեզի Լուսիկ եմ ասում, դու էլ իմ անունը տուր:

—Դու թաքավորի տղա ես, ես՝ քո ծառան, ո՞նց անունտ տամ:

—Մե անքամ Սավուղ ասա՛, էլի:

—Ես մե անքամ սխալվա, իրավունք տվի, որ պաչես, հիմի էլ ուզում ես դենը գնալ, չէ՛, թաքավորի՛ տղա, ամեն բանի խըմար կարք ու կանոն կա, ժամանակ կա:

—Ձե՞ս հավատում, Լուսի՛կ, որ ես ու դու կամուսնանանք:

—Հավատում եմ, հըմա մինչև ամուսնանալը պտի օտար մնանք,

հաշվի՝ առ, որ դու թաքավորի տղա ես, ես մե որսի ու անտեր ախ՝
ճիկ եմ:

Թաքավորի տղեն ձեն չարավ: Ետո խոսքը փոխեց:

—Մուրա՛ղ, ոնց անենք, որ էտ մարթակերներին գտնենք ոչնչաց-
նենք, փաստ կա՞, որ մարթակեր են:

—Փաստ չատ կա: Ամեն օր լուսը բացվելու ժամանակ մեկի
սպանում են, թարմ մսով ճաշ պաղրաստում:

—Հավատալու բան չես ասում:

—Իմ տեսածն եմ ասում, ուզում ես՝ մի՛ հավատա:

Թաքավորի տղեն խորը պատմեց, ինչ որ լսել էր իրա թիկնա-
պահ Մուրաղից: Թաքավորն ասավ, որ հինքն էլ ա լսացե ըտոնց
մասին, հըմա չեն կանում քթնեն:

—Մուրաղը տեղը գիդի, հայրի՛կ:

—Զորք վերցրու գնա՛, զգո՛ւչ մաց, հառեչ դու չըմտնես ըտոնց
որչը:

Թաքավորի տղեն վերցրեց 300 հոքի, հինքն ու Մուրաղը հըն-
գան հառեչ, գացին: Լուսուղեմ տունը չըջապատին, որ լուսը բաց-
վավ, սկսին հարցակումը: Քսան մարթակեր սպանեցին, բռնեցին
ըտոնց մորը:

Մտան պաղվալները, մառանները: Հմմեն տեղ արուն, մարթի
օսկոր, նոր մորթուկ իրեք ախճիկ:

Քանդեցին ավիրեցին էտ տունը ու ժողովրթին էլ զգուշացրին,
որ եթե էլի նկատվեն ըտոնց հընգերներից, հիմաց տան թաքավո-
րին:

էս կնգան բերին թաքավորի մոտը: Կնիկը զարմանում էր, թե
ո՞նց գլխան հիրանց տեղը:

—Թաքավո՛ր, էսի քո հունարը չէր, գլոխս կղրա, բան չունեմ
ասելու, մինակ թե ասա՛, ո՞նց գլթաք մեր տեղը, ես մեկի վրա եմ
կասկածում, որ մատնած հըլնի:

—Ո՞ւմ վրա ես կասկածում:

—Մե ախճկա վրա:

—Ախճիկ չի, մե քաջ տղա յա:

—Բերեք տենամ, նոր մեռնեմ:

Մուրաղին բերին:

—էսի՞ յա տղա, չէ՛, թաքավո՛ր, տղա չի, էսի ախճիկ ա, իմ
տղին սպանողը:

Տեղից վեր թռավ, որ մատներով խելստա թիկնապահին, թա-
քավորի տղի թուրը հիչավ թևերին: Պառավի թևերը կղրվան:

—Դու քո արածն արիր, Լուսի՛կ, —ասավ պառավը ու հընգավ
գետին:

Պառավի դիակը քցին մե խորի մեջ: Թաքավորը կանչեց Մու-
րադին ու տղին, հիմացավ Մուրադի պատմութունը: Ըստե թաքա-
վորի տղեն խորն ասավ, որ հինքը սիրում ա Լուսիկին, Լուսիկն էլ՝
հիրանը: Բերին ըստոնցը պսակին, օխտ օր, օխտը գիշեր խառնիս
արին, ես էլ գացի, կերանք, խմանք, ըտոնցը խասցրինք հիրանց
մուրազին, դուք էլ խասսեք ձեր մուրազին:

